

CFSP

and Serbian Accession
to the European Union

Analiza usaglašavanja Srbije sa spoljnopolitičkim deklaracijama i merama Evropske unije tokom 2018. godine

Autori:

Igor Novaković

Natan Albahari

Jovana Bogosavljević

Januar 2019.

BEOGRAD

ISAC

* CENTAR ZA MEĐUNARODNE I BEZBEDOSNE POSLOVE
* INTERNATIONAL AND SECURITY AFFAIRS CENTRE

Ova analiza deo je projekta koji je podržan od strane Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Švedske i Fondacije za otvoreno društvo.

Analiza usaglašavanja Srbije sa spoljnopolitičkim deklaracijama i merama Evropske unije tokom 2018. godine¹

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine, Evropska unija je objavila ukupno 54 spoljnopolitičke deklaracije sa kojima je od trećih partnerskih država traženo usaglašavanje. Republika Srbija usaglasila se sa svega 28, odnosno sa 52%. Imajući u vidu da je taj postotak za celu prethodnu godinu bio 46%, a za prvu polovinu tekuće godine 44%, tendencija pada u usaglašavanju se donekle stabilizovala. Poređenja radi, u 2016. procenat usaglašavanja je bio 67, dok je godinu dana ranije iznosio 74. Kontinuirani trogodišnji pad u usaglašavanju predstavlja značajan izazov za spoljnopolitički i bezbednosni pristup Srbije kao države kandidata za članstvo u EU.

Ukupno 11 deklaracija tiču se situacije u Ukrajini, 1 deklaracija se odnosi na Gruziju, 4 su posvećene situaciji u Siriji, 4 imaju za temu Venecuelu, 2 su posvećene Demokratskoj Republici Kongo, i po 1 deklaracija je u vezi sa Iranom, Mjanmarom, Zimbabveom i Burundijem.

Što se tiče deklaracija u vezi sa Ukrajinom, sedam su se odnosile na produžavanje već postojećih restriktivnih mera protiv entiteta i pojedinaca iz Rusije i Ukrajine. Po jedna se odnosi na nalaze Zajedničkog istražnog tima oko obaranja malezijskog aviona MH17; zatim na godišnjicu aneksije Krima u kojoj se osuđuju potezi Rusije, uključujući militarizaciju ovog poluostrva; dok se poseban akcenat stavlja na kršenje ljudskih prava Krimskih Tatara, te održavanje izbora u Donbasu koje je u suprotnosti sa sporazumima iz Minska; i konačno na incident u Azovskom moru u novembru 2018. u kom je Rusija zaplenila nekoliko ukrajinskih brodova.

Jedna deklaracija je posvećena desetogodišnjici konflikta između Rusije i Gruzije i sa njom se Srbija, takođe, nije uskladila. U njoj EU poziva na rešavanje konflikta i podržava mere gruzijske vlade za reintegraciju Abhazije i Južne Osetije.

Što se tiče deklaracija EU o Siriji sa kojima se Srbija nije usaglasila, jedna se tiče napada na Istočnu Gutu, oblast u blizini Damaska koja se od 2013. godine nalazi u opsadi od strane regularnih sirijskih snaga, i u ovoj deklaraciji se poziva na primenu 30-dnevnog humanitarnog primirja. Iako se Rusija u ovoj deklaraciji ne spominje eksplicitno, u medijima koji izveštavaju sa sirijskog ratišta eksplicitno se pominjala ruska podrška sirijskim snagama. Druge dve deklaracije u vezi sa Sirijom tiču se upotrebe hemijskog oružja od strane sirijskih snaga, i u njima Savet eksplicitno poziva države koje imaju uticaj na Siriju, uključujući Rusiju i Iran, da izvrše pritisak kako bi Sirija ispunjavala svoje obaveze kao članica Konvencije o hemijskim oružjima. Treba naglasiti da se u ovom periodu Srbija usaglasila sa dve deklaracije oko produženja restriktivnih mera protiv Sirije, a koje nisu bile u vezi sa Rusijom.

Srbija dosledno nastavlja praksu neusaglašavanja kada su u pitanju deklaracije koje su u direktnoj ili indirektnoj vezi sa Rusijom, a kojih je tokom 2018. godine bilo ukupno 16. Dva glavna spoljnopolitička cilja Srbije – evropske integracije i očuvanje Kosova u sklopu svoje teritorije su u priličnom neskladu, pošto je Srbiji potrebna podrška Rusije, stalne članice Saveta Bezbednosti u UN za ostvarivanje drugog. Iako u neskladu sa okvirom poglavlja 31 – zajednička spoljna, bezbednosna i odbrambena politika, Srbija čuva, i u pojedinim segmentima produbljuje svoj odnos sa Moskvom.

¹ Analiza uključuje sve spoljnopolitičke deklaracije EU koje zahtevaju usaglašavanje trećih zemalja, a koje su javno dostupne na web stranici Evropskog saveta consilium.europa.eu.

Što se tiče neusaglašavanja sa deklaracijama oko DR Konga, najverovatnije objašnjenje za to je u činjenici da je 2 godine ranije ova država glasala protiv prijema Kosova u UNESCO, te da je ovo bio izraz solidarnosti i zahvalnosti. Srbija se tokom 2017. i 2016. godine nije usaglasila sa deklaracijama posvećenim ovoj državi. Treba spomenuti da se Srbija usaglasila sa trećom deklaracijom o DR Kongu, međutim, ovo je bila politička deklaracija oko sprovođenja izbornog procesa u ovoj zemlji, i nije sadržala restriktivne mere kao poslednje dve. Podrška poziciji Srbije oko Kosova je verovatno povezana i sa neusaglašavanjem sa spoljnopolitičkim deklaracijama vezanim za Venecuelu, u kojoj se trenutno odvija jedna od najdramatičnijih ekonomskih i političkih kriza od nastanka ove zemlje. Ipak, Srbija se usaglasila takođe sa dve političke deklaracije koje su za temu imale ovu državu, ali koje, kao i u slučaju DR Konga, nisu sadržale restriktivne mere.

Posle dužeg vremena, Srbija se nije usaglasila sa jednom deklaracijom vezanom za Iran, koja se tiče produženja restriktivnih mera. Takođe, ponovila se situacija iz 2014. i Srbija se ponovo nije usaglasila ni sa deklaracijom čija je tema Zimbabve, iako je došlo do promene režima u ovoj zemlji. Takođe, nije se usaglasila ni sa produžetkom restriktivnih mera protiv Burundija. Može se takođe pretpostaviti da je razlog za ovakve poteze podrška Irana, Zimbabvea i Burundija spoljnopolitičkom stavu Srbije oko Kosova.

Prihvatanjem pregovaračkog okvira i samim tim sadržaja poglavlja 35, Srbija se obavezala na normalizaciju odnosa sa Prištinom, čiji bi finalni rezultat, obavezujući pravni sporazum o normalizaciji, trebalo da reši izazove sa kojima se Srbija suočava i otvori put prema EU. Međutim, Srbija smatra da to ne sprečava dalje spoljnopolitičke akcije usmerene ka sprečavanju daljih priznanja nezavisnosti, poništavanju nekih priznanja, i sprečavanju ulaska Prištine u međunarodne organizacije poput UNESCA ili Interpola.

Srbija se ponovo nije usaglasila ni sa deklaracijom koja je za temu imala situaciju u Mjanmaru. Deklaracija se odnosi na proširenje restriktivnih mera, uključujući i restrikciju izvoza oružja i zabranu vojne saradnje, a u vezi sa situacijom u državi Rahkin, odnosno nasiljem nad pripadnicima muslimanske manjine Rohindža koje je počelo avgusta 2017. godine. Kao i prethodne godine, najverovatniji mogući razlog za neusaglašavanje je podrška koju su Rusija, Kina i druge države pružile režimu krajem 2017. godine, što je kulminiralo protivljenjem Rezoluciji Generalne skupštine UN o Rohindžama koju je inicirala Organizacija islamske saradnje.

Usaglašavanje drugih država sa spoljnopolitičkim deklaracijama i merama Evropske unije

U odnosu na Albaniju, Crnu Goru i Makedoniju, pa čak i Bosnu i Hercegovinu, Srbija ima dramatično manji stepen usklađivanja sa spoljnopolitičkim deklaracijama i merama EU. Isto važi i u odnosu na zemlje Evropskog ekonomskog prostora - Island, Lihtenštajn i Norvešku. Od zemalja Istočnog partnerstva, Moldavija i Gruzija imaju veći procenat usaglašenosti, dok je Ukrajina u odnosu na prethodnu godinu takođe smanjila procenat usaglašenosti.

Treba takođe primetiti određene tendencije u pridruživanju kada je reč o deklaracijama čija je tema u vezi sa krizom u Ukrajini. Većina država (sem BiH, Srbije, Azerbejdžana i Jermenije) se pridružuje političkim deklaracijama koje se odnose na Ukrajinu, a koje u sebi ne sadrže restriktivne mere (obaranje MH17, incident u Azovskom moru, izbori u Donbasu). Njima je počela da se pridružuje čak i Turska koja je u prethodnom periodu bila izuzetno oprezna kada je reč o Rusiji. Međutim, kada je reč o produžavanju odnosno proširenju restriktivnih mera prema Ruskoj Federaciji, dosledno se pridružuju samo Albanija, Crna Gora, Norveška i Ukrajina.

Država	Procenat usaglašenosti tokom 2018. (januar-december)
Srbija	51,85
Makedonija	85,19
Crna Gora	100
Island	83,33
Albanija	100
BiH	66,67
Turska	12,96
Lihtenštajn	81,48
Norveška	90,74
Moldavija	75,93
Jermenija	38,89
Gruzija	53,70
Ukrajina	48,15
Azerbejdžan	0

ANEKS

**SPIŠAK SPOLJNOPOLITIČKIH DEKLARACIJA EU
TOKOM 2018. GODINE**

Usaglašavanje sa deklaracijama 2018. godina - Treće zemlje																
RB	Ime deklaracije	datum	Srb	Maked	CG	Isl.	Alb.	BiH	Liht	Nor	Mol.	Jer.	Gruz.	Ukr.	Azer.	Tur.
1	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih trećih država sa restriktivnim merama protiv Demokratske Republike Konga	9.01.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	ne	ne	ne	ne
2	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih trećih država sa restriktivnim merama protiv Demokratske Narodne Republike Koreje	12.01.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne	ne
3	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije oko nedavnih dešavanja u Venecueli	26.01.2018.	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	ne	da	ne	ne	ne
4	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama koje se primenjuju zbog poteza Rusije koji destabilizuju situaciju u Ukrajini	31.01.2018.	ne	ne	da	ne	da	ne	ne	da	ne	ne	ne	da	ne	ne
5	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih trećih država sa restriktivnim merama protiv Demokratske Narodne Republike Koreje	7.02.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	ne	ne
6	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih trećih država sa restriktivnim merama u vezi sa situacijom u Venecueli	14.02.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	ne	ne
7	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, oko Sirije: Masakr u Istočnoj Guti mora da prestane sada	23.02.2018.	ne	da	da	da	da	ne	da	da	ne	ne	da	da	ne	ne

16	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama prema pojedinim osobama, entitetima i telima u vezi sa situacijom u Ukrajini	26.03.2018.	ne	ne	da	ne	da	da	da	ne	da	ne	da	ne	ne	ne	ne
17	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama u vezi sa akcijama koje podrivaju ili prete teritorijalnom integritetu, suverenitetu i nezavisnosti Ukrajine	26.03.2018.	ne	ne	da	ne	da	da	da	ne	da	ne	da	ne	ne	ne	ne
18	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, o udarima u Siriji	14.04.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	da	da	ne	ne	ne
19	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije oko situacije u Venecueli	19.04.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne
20	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama prema pojedinim osobama, entitetima i telima u vezi sa situacijom u Egiptu	19.04.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne
21	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama a u vezi sa situacijom u Libiji	19.04.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne
22	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama a u vezi sa situacijom u Siriji	19.04.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne
23	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, povodom Međunarodnog dana borbe protiv homofobije, transfobije i bifobije	16.05.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne

48	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa odnosima EU-Tanzanija	15.11.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne	ne	ne	ne
49	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, oko usaglašavanja pojedinih država oko restriktivnih mera u vezi sa situacijom u Burundiju	20.11.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne	ne	ne
50	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, oko usaglašavanja pojedinih država oko restriktivnih mera protiv Republike Gvineje	20.11.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne	ne
51	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa Demokratskom Republikom Kongo	22.11.2018.	da	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne	ne	ne
52	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa tenzijama koje mogu da eskaliraju u Azovskom moru	28.11.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne	da
53	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije oko Svetskog dana ljudskih prava, 10. decembra 2018.	9.12.2018.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	da
54	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, oko usaglašavanja pojedinih država oko restriktivnih mera u pogledu situacije u Venecueli	21.12.2018.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	ne
RB		datum	Srb	Mak.	CG	Isl.	Alb.	BiH	Liht	Nor	Mold	Jerm	Gruz.	Ukra	Azer.	Tur.				
			28	46	54	45	54	36	44	49	41	21	29	26	0	7				
			26	8	0	9	0	18	10	5	13	33	25	28	54	47				
			51,85	85,19	100	83,33	100	66,67	81,48	90,74	75,93	38,89	53,70	48,15	0,00	12,96				
			Procenat usaglašenosti																	
			Usaglasila se sa																	
			Nije se usaglasila sa																	

ISAC

* CENTAR ZA MEĐUNARODNE I BEZBEDOSNE POSLOVE
* INTERNATIONAL AND SECURITY AFFAIRS CENTRE